

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 10/07-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júna 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť R. Ž., V., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. K. K., Š., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním prokurátora Krajskej prokuratúry v Žiline, Okresného súdu Žilina a Krajského súdu v Žiline a základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 porušil základné právo R. Ž. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. R. Ž. priznáva finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. R. Ž. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť jeho právnomu zástupcovi advokátovi JUDr. Ing. K. K., Š., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti R. Ž. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. augusta 2005 doručená sťažnosť R. Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) konaním prokurátora Krajskej prokuratúry v Žiline (ďalej len „prokurátor krajskej prokuratúry“), Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) a základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 10/07-28 z 15. marca 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy

a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru konaním a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 22. mája 2007, ako aj najvyšší súd vo vyjadrení sp. zn. KP 8/06-52 z 30. apríla 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení účastníkov konania nachádzajúcich sa v spise.

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa uvedenej v sťažnosti poukázal v celom rozsahu na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 44/2005 z 24. mája 2005 s tým, že procesný senát, ktorý uznesením sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 rozhodoval o návrhu predsedu senátu krajského súdu z 9. júna 2005 na predĺženie lehoty trvania väzby obvinených, si v celom rozsahu osvojil právne závery v ňom uvedené. V súvislosti s tým predseda najvyššieho súdu ďalej uviedol, že procesný senát najvyššieho súdu rozhodoval aj v intenciách nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 6/02.

K obsahu označených uznesení predseda najvyššieho súdu (osobitne vo vzťahu k osobe sťažovateľa) upozornil na konkrétne skutočnosti v týchto uzneseniach rozvedené, ktoré podľa neho „... preukazujú dôvody väzby uvedené v § 67 ods. 1 písm. a), b), c), ods. 2 Tr. por. (účinného do 1. januára 2006). Predĺženie lehoty trvania väzby v zmysle § 71 ods. 2 Tr. por. bolo odôvodnené osobami obžalovaných, najmä so zreteľom na ich kontakty na kriminálne prostredie a predchádzajúci spôsob života, vrátane povahy trestnej činnosti, za ktorú sú trestne stíhaní. Tieto skutočnosti zároveň odôvodnili obavu, že ich prepustením na slobodu by mohlo byť zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania“.

S odvolaním sa na tieto dôvody navrhol predseda najvyššieho súdu sťažnosť sťažovateľa „odmietnuť“.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný na základe uznesenia vyšetrovateľa Krajského úradu justičnej polície Policajného zboru Slovenskej republiky v Žiline č. k. ČVS: KUJP-17/OVVK-2003 z 24. júna 2003 pre podozrenie zo spáchania trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1, 2 a 3 v štádiu prípravy podľa § 7 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005.

Ďalej sa v sťažnosti uvádza, že sťažovateľ bol 24. júna 2003 o 7.30 h zadržaný políciou a toho istého dňa predvedený pred vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru Krajského úradu justičnej polície v Žiline a po nasledujúcom výsluchu bol umiestnený do cely predbežného zadržania.

Dňa 25. júna 2003 prokurátor krajskej prokuratúry podal okresnému súdu návrh na vzatie sťažovateľa do väzby. Nadväzne na to došlo k jeho predvedeniu pred sudcu okresného súdu, ktorý po vykonanom výsluchu rozhodol uznesením sp. zn. 5 Tp 104/03 z 27. júna 2003 o jeho vzatí do vyšetrovacej väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) a ods. 2 v tom čase platného a účinného zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) (ďalej len „Trestný poriadok“).

Následnými uzneseniami okresného súdu sp. zn. 5 T 104/03 z 11. decembra 2003, 13. mája 2004, 21. septembra 2004 a 18. novembra 2004 bola väzba na návrh prokurátora krajskej prokuratúry ďalej predlžovaná, pričom posledným uznesením bola predĺžená do 24. januára 2005.

Po skončení prípravného konania 21. januára 2005 podal prokurátor krajskej prokuratúry proti sťažovateľovi obžalobu krajskému súdu.

Dňa 20. apríla 2005 senát krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 T 1/05 prepustil sťažovateľa z väzby na slobodu z dôvodov uvedených v označenom rozhodnutí.

Na základe sťažnosti prokurátora krajskej prokuratúry proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 4 T 1/05 z 20. apríla 2005 najvyšší súd rozhodnutím sp. zn. 2 To 44/2005 z 24. mája 2005 uvedené rozhodnutie krajského súdu o prepustení sťažovateľa z väzby zrušil a ponechal sťažovateľa vo väzbe (jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietol). Dňa 2. júna 2005 vypracoval predseda senátu krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 4 T 1/05 návrh na predĺženie väzby podľa § 71 ods. 2, 3 a 4 Trestného poriadku, ktorý bol sťažovateľovi doručený do ústavu na výkon väzby 3. júla 2005 s tým, že mu bola daná možnosť vyjadriť sa k predkladanému návrhu na predĺženie väzby najvyššiemu súdu. Sťažovateľ zaslal svoje vyjadrenie najvyššiemu súdu prostredníctvom krajského súdu 6. júla 2005. V uvedenom vyjadrení namietal skutočnosti, na ktoré poukázal už vo svojej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu zo 16. februára 2005 a 6. apríla 2005 a navyše svoje námietky rozšíril, poukazujúc na svoju diskrimináciu z tzv. „iného postavenia“. Nadväzne na to sa domáhal, aby najvyšší súd rozhodol o ním namietaných porušeníach jeho základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy. Najvyšší súd v namietanom uznesení, ktorým predĺžil väzbu sťažovateľa o jeden rok (do 24. júna 2006), sa však k jeho námietke nezákonnosti väzby vôbec nevyjadril a ani sa o tom v odôvodnení uznesenia nezmieneil. Rovnako tak namietané uznesenie neobsahuje zmienku o vysporiadaní sa s námietkou sťažovateľa, pokiaľ ide o dôvodnosť väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) a ods. 2 Trestného poriadku.

Vo vyjadrení zaslanom najvyššiemu súdu sťažovateľ vzniesol výhrady aj k tomu, že nebol v rámci lehoty 48 hodín od zadržania fyzicky odovzdaný súdu podľa čl. 17 ods. 3 ústavy a § 75 Trestného poriadku, pričom podľa čl. 17 ods. 3 ústavy a § 75 Trestného poriadku sa podľa jeho názoru vyžaduje vždy fyzické odovzдание osoby v rámci zákonnej a ústavnej lehoty, čo považuje za diskrimináciu svojej osoby z tzv. „iného postavenia“, a tým porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy.

Sťažovateľ považuje za právny základ svojho vyjadrenia v sťažnosti to, že ako osoba obvinená je v tom istom postavení ako osoby obvinené a zatknuté, a preto by mal mať poskytnuté tie isté procesné záruky. Vzhľadom na to, že v uvedenej lehote nebol odovzdaný

súdu, ktorý mal vo veci v ústavnej lehote 24 hodín podľa čl. 17 ods. 4 ústavy rozhodnúť, bol diskriminovaný z „iného dôvodu“.

Sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti konkretizuje, v čom vidí porušenie svojich označených práv a slobôd a poukazuje okrem iného na to, že mu neboli poskytnuté tie isté procesné záruky pri postupe súvisiacom s jeho osobou, aké sú vždy v každom prípade poskytované osobám obvineným, u ktorých bola osobná sloboda obmedzená zatknutím podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy, keďže táto skupina obvinených je pred príslušný súd vždy fyzicky predvedená v rámci ústavnej lehoty 24 hodín vyplývajúcej z čl. 17 ods. 4 ústavy.

Ďalej sťažovateľ namieta, že: „... ako osoba podozrivá zo spáchania trestného činu, obvinená a zadržaná, nebol odovzdaný súdu v lehote 48 hodín, nebol pred príslušný súd (Okresný súd v Žiline) fyzicky predvedený, bol podaný len návrh na vzatie do väzby a pred súd bol predvedený až dňa 27. júna 2003, teda po viac ako 25 hodín po uplynutí ústavnej lehoty, ktorá vyplýva z článku 17 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, respektíve podľa § 75 Trestného poriadku...“ Podľa sťažovateľa všetky súdy, ktoré rozhodovali o jeho väzbe, odmietali námietky o nezákonnosti jeho väzby od jej začiatku.

Sťažovateľ vyjadril tiež názor, že: «... ním namietané porušenia jeho základných práv a slobôd v súvislosti s jeho pozbavením osobnej slobody ako obvineného z trestného činu a nedodržaním zákonných postupov došlo jednoznačne a bezpochyby k jeho diskriminácii z tzv. „iného postavenia“ v zmysle čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky respektíve podľa čl. 14 Dohovoru v súvislosti s porušením princípu rovnosti v právach podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.»

V odôvodnení svojej sťažnosti argumentuje sťažovateľ tiež tým, „... že osobám, u ktorých sa postupuje podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky nie sú poskytované zmocnenými orgánmi presne tie isté procesné záruky v postupe s nimi, ako osobám v presne tom istom procesnom postavení obvinených, ktoré spadajú a majú práva podľa čl. 17 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky“.

Sťažovateľ upriamuje pozornosť na aj to, že ústava ani dohovor konkrétne neuvádzajú, akou formou má byť súdu podaný v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru návrh, ktorým dotknutá osoba namieta nezákonnosť svojej väzby ako obmedzenie či pozbavenie svojej osobnej slobody. Trestný poriadok takéto návrhy konkretizuje ako žiadosti o prepustenie z väzby, resp. ako podania podľa § 59 ods. 1 Trestného poriadku. V nadväznosti na vyjadrenie sťažovateľa, v ktorom výslovne namietal nezákonnosť svojej väzby v súvislosti s diskrimináciou z dôvodu iného postavenia, ale aj porušenie svojich práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy, resp. podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, kde namietal nerelevantnosť dôvodu väzby v tomto období a iné, je sťažovateľ toho názoru, že toto vyjadrenie bolo potrebné podľa jeho obsahu a v súlade s ustanovením § 59 ods. 1 Trestného poriadku považovať za žiadosť o prepustenie z väzby. Najvyšší súd bol povinný zaoberať sa dôvodmi uvedenými v žiadosti o prepustenie z väzby a do svojho rozhodnutia uviesť, prečo žiadosť odmieta. Sťažovateľ zdôraznil, že najvyšší súd tým, že sa vo svojom rozhodnutí sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 vôbec nezaoberal dôvodmi a námietkami, ktoré uviedol v žiadosti o prepustenie z väzby, porušil čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým rozhodne, že:

«A1. Základné práva sťažovateľa R. Ž. uvedené v čl. 17 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky boli porušené v príčinnej súvislosti s porušením základných práv R. Ž. uvedených v čl. 12 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, keď bol diskriminovaný z „iného postavenia“ v súvislosti s nezákonným pozbavením ho jeho osobnej slobody pri nesprávnom výklade a následnej ... aplikácii namietaných právnych noriem.

Tieto jeho práva porušil prokurátor Krajskej prokuratúry v Žiline, ktorý ho diskriminoval tým, že mu neposkytol tie isté právne záruky, ktoré sú ústavným právom podnecovateľa ako osobám obvineným a zatknutým, čím došlo k nezákonnému pozbaveniu osobnej slobody podnecovateľa, keď bol diskriminovaný. Jeho práva tu namietané porušili v ďalšom konaní aj všeobecné súdy, a to Okresný súd v Žiline, Krajský súd v Žiline a Najvyšší súd Slovenskej republiky, keď dôsledne nepreskúmali stav veci podnecovateľa a ponechali ho aj naďalej vo väzbe znamenajúcej ho pozbavenie osobnej slobody.

A2. Základné právo podnecovateľa R. Ž. uvedené v článku 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky porušil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení 1 Ntv 19/2005 z 15. 6. 2005, keď vôbec nepreskúmal námietky sťažovateľa o nezákonnosti jeho väzby deklarované v jeho podaní zo dňa 6. 7. 2005, k týmto sa vôbec nevyjadril.

1A. Základné práva sťažovateľa R. Ž. s odkazom na bod A1 návrhu na rozhodnutie vo veci samej bolo porušené odporcami, Krajskou prokuratúrou v Žiline, Okresným a Krajským súdom v Žiline a Najvyšším súdom Slovenskej republiky ekvivalentne v článku 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru, keď bol diskriminovaný v súvislosti s jeho pozbavením osobnej slobody a nezákonným postupom pri ňom.

2A. Právo sťažovateľa R. Ž. uvedené ekvivalentne v čl. 5 ods. 4 Dohovoru bolo porušené odporcom a to Najvyšším súdom Slovenskej republiky uznesením 1 Ntv 19/2005 zo dňa 15. 6. 2005, keď tento nepreskúmal námietky nezákonnosti jeho väzby pri svojom rozhodovaní o jeho ďalšej väzbe, a k týmto sa nevyjadril.»

Sťažovateľ okrem toho žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 a zároveň aby rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 2 000 000 Sk za porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, ktoré sú mu povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť Krajská prokuratúra v Žiline, okresný súd, krajský súd a najvyšší súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu a finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk za porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré mu je povinný zaplatiť najvyšší súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Taktiež žiada, aby ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v sume 5 300 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (...). Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie (...)

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 3 ústavy obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanoveného zákonom: (...) c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní; (...)

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

„V zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte pred tým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená“ (I. ÚS 6/02).

Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca pre splnenie kritéria „zákonnosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002, § 59 až § 61).

III.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti, z jej príloh, ale predovšetkým z nálezu ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 271/06, ktorá sa týkala toho istého sťažovateľa, ale iného rozhodnutia vydaného v tom istom trestnom konaní, zistil, že sťažovateľovi bola

uznesením okresného súdu sp. zn. 5 Tp 104/03 z 18. novembra 2004 predĺžená väzba do 24. januára 2005. Prokurátor krajskej prokuratúry podal 21. januára 2005 krajskému súdu obžalobu na obvineného sťažovateľa a ďalších obvinených. Po 24. januári 2005 nebola väzba sťažovateľa rozhodnutím súdu predĺžená, preto ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 271/06 z 8. marca 2007 vyslovil porušenie čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktoré spočívalo v obmedzení jeho osobnej slobody držaním v ústave na výkon väzby bez právneho titulu od 25. januára 2005 až do jeho prepustenia na slobodu, k čomu došlo 31. marca 2006.

Podľa názoru ústavného súdu jurisdikcia súdu pre prípravné konanie skončila 21. januára 2005 podaním obžaloby. Samotné podanie obžaloby nie je dôvodom ďalšej väzby, lebo takýto jeho dôsledok nie je ani pre krátku niekoľkodňovú dobu ustanovený výslovne v zákone, a je neprípustné rozširovať možnosti obmedzenia osobnej slobody rozširujúcim výkladom viacerých ustanovení Trestného poriadku.

Rozhodnutie súdu pre prípravné konanie však môže na kratšiu dobu predstavovať dôvod väzby aj po podaní obžaloby, lebo ináč by nebolo reálne zabezpečiť kontinuitu väzby po podaní obžaloby. V okolnostiach daného prípadu teda existoval dôvod väzby sťažovateľa do 25. januára 2005, a preto, ak mal byť sťažovateľ aj po tomto dni naďalej držaný vo väzbe, tak malo byť najneskôr 25. januára 2005 rozhodnuté o predĺžení jeho väzby. Keďže sa tak nestalo, bolo obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa po 25. januári 2005 protiprávne.

Protiprávnosť obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa po 25. januári 2005 nie je možné konvalidovať so spätnou účinnosťou, a to ani súdnym rozhodnutím. Neskoršími súdnymi rozhodnutiami už nebolo možné predĺžiť sťažovateľovu väzbu, lebo táto skončila 25. januára 2005, ale bolo ho možné len znovu vziať do väzby, čo sa však nestalo, a tak ďalšiemu obmedzeniu jeho osobnej slobody chýbal právny dôvod.

Ústavný súd vychádzajúc z výroku a z odôvodnenia nálezu sp. zn. III. ÚS 271/06 rozhodol, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 To 44/2005 z 24. mája 2005 mohol a mal

aspoň čiastočne napraviť stav, keď bolo obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa protiprávne, a to tým, že mal uznať porušenie sťažovateľových základných práv a slobôd a rozhodnúť o prepustení sťažovateľa na slobodu, pretože jeho väzba po 25. januári 2005 nebola realizovaná na základe rozhodnutia súdu. Najvyšší súd potvrdením obmedzenia sťažovateľovej osobnej slobody (zrušením rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 4 T 1/05 z 20. apríla 2005 a ponechaním sťažovateľa vo väzbe (zamietnutím jeho žiadosti o prepustenie z väzby) a následným predĺžením trvania väzby do 24. júna 2006 uznesením sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 porušil jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd tým, že zistil nezákonnosť väzby sťažovateľa po 25. januári 2005, nepovažoval za potrebné zaoberať sa už ďalšími dôvodmi sťažnosti (dôvody väzby, diskriminácia z dôvodu iného postavenia, vzatie sťažovateľa do väzby bez fyzického odovzdania jeho osoby súdu) a vo vzťahu k týmto dôvodom sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľ taktiež požadoval, aby ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol už medzičasom prepustený na slobodu, ústavný súd poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru konštatuje, že táto skutočnosť bráni v súčasnosti tomu, aby bolo znova rozhodované o dôvodnosti jeho väzby za dobu minulú. O väzbe možno totiž rozhodovať iba s účinkami pro futuro (mutatis mutandis I. ÚS 87/04, I. ÚS 100/04). Preto ústavný súd nepovažoval za potrebné zrušiť uznesenie najvyššieho sp. zn. 1 Ntv 19/2005 z 15. júna 2005 a sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

IV.

V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, I. ÚS 87/04).

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd rozhodol aj o primeranom finančnom zadost'učinení v sume celkovej sume 2 050 000 Sk. Výšku finančného zadost'učinenia zdôvodnil tým, že v priebehu nezákonného väznenia došlo k nenapraviteľným škodám v pocitoch nespravodlivosti, krivdy a právnej neistoty, v nemožnosti sa dovolať nápravy už v počiatočoch, v odlúčení od rodiny, v obmedzeniach vyplývajúcich z väzobného stíhania, v nemožnosti pracovať a rozvíjať prejavy osobnostnej povahy ako slobodný človek.

Ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie a pri určovaní jeho výšky vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pre nápravu porušenia základných práv a slobôd ústavný súd rozhodol o porušení základných práv na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť. Významnou súčasťou

zadosťučinenia sťažovateľa je už samotné deklarovanie porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru ústavným súdom. V danom prípade ho však nemožno považovať za dostatočné, pretože obmedzenie osobnej slobody inak ako spôsobom a konaním, ktoré je ustanovené zákonom, sa už nedá napraviť ani odstrániť, a preto ústavný súd priznal aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

Z dôvodu úhrady trov právneho zastúpenia priznal ústavný súd úspešnému sťažovateľovi čiastku 5 302 Sk, a to za dva úkony (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) po 2 501 Sk a za dva režijné paušály po 150 Sk, ktoré je najvyšší súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou v jeho výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2007